

складних завдань, що постають перед керівництвом кожного банку. Вищевикладене дає підстави стверджувати, що банківськими ризиками не можна управляти автономно, без урахування їхнього впливу на фінансові результати діяльності банку. Відтак ефективна система управління ризиками має спрямовуватись не лише на оцінювання та контроль за банківськими ризиками, а й поєднувати аналіз показників ризикованості та прибутковості діяльності банку.

По суті це означає, що між цілями побудови системи управління ризиками, які ставить банківський нагляд та окрема банківська установа, існують відмінності. Метою впровадження практики інспектування банків на основі «Системи оцінки ризиків» є зниження загального рівня ризикованості банківської діяльності через зниження ризиків у кожному конкретному банку. Метою ж створення систем управління ризиками в окремому банку є не лише зниження ризиків, а й пошук оптимального співвідношення між прибутковістю та рівнем ризиків.

Узагальнення розглянутих положень дозволяє зробити висновок, що успішність діяльності банківських установ суттєво залежить від прийнятої концепції управління ризиками. Досконалість системи управління ризиками, яку має розробити кожен банк, значною мірою визначається вибором інструментів оцінювання ризиків та методів урахування їх у поточній діяльності банківських установ. В процесі формування таких систем слід поєднати контроль за рівнем банківських ризиків з аналізом фінансових результатів банку, розробивши адекватний аналітичний інструментарій.

О. В. Савицький

Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки
та з питань економічної інтеграції України

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Способи і форми взаємовідносин між банками і підприємствами постійно і завжди були в центрі уваги діяльності законодавців, урядовців і політиків. Для науковців проблема поєднання цих начал організації суспільства є головною вимогою при розробці теоретичних моделей регулювання економіки. Активна підприємницька діяльність можлива лише в умовах свободи ринку, де механізм ціноутворення і конкуренції виконують відповідну

роль у формуванні підприємницького доходу. Приватна власність є обов'язковою передумовою конкуренції. Але, як підкреслює Вальтер Ойкен, «... приватна власність в залежності від форми ринку кожний раз означає дещо зовсім інше»¹.

Високий рівень ставки відсотка, який значною мірою штучно підтримують банки, ставить в економічні не вигідні умови розширення підприємницької діяльності. Банківська система займає монополічне становище відносно до інших сфер економічної діяльності. Процеси монополізації стали стримуючим фактором розвитку вільного підприємництва. Механізм ринкового саморегулювання в умовах монополізації не спрацьовує, тому вірно ще в 30-ті роки Д. Кейнс запропонував державне регулювання економіки, а значить, і відносин приватної власності, підприємницької діяльності. Але не всяке державне регулювання може бути спрямоване на підтримку вільного підприємництва.

Банки є головними інституціями, що організують і забезпечують проведення грошово-кредитної політики. А гроші виступають найбільш фетишизованим, скритим, суперечливим і неоднозначним по характеру впливу на економіку інструментом, за допомогою якого вирішуються проблеми не тільки фінансування економіки, а й перерозподілу багатства. Банки не стільки сприяють приросту національного доходу, скільки забезпечують підприємців фінансовим капіталом.

Відсоткова ставка є найбільш фетишизованим важелем регулювання руху фінансових ресурсів, який залежно від поставленої мети може бути інструментом стабілізації економіки або інструментом збагачення. Ще Дж. М. Кейнс відзначав відсоток як найвитонченіший та найнадійніший спосіб регулювання економіки. З однієї сторони — дорогий кредит не під силу підприємницькому капіталу, так як в умовах інфляції немає гарантії в реалізації товару з високою ціною, тобто є великий ризик. З другої сторони — висока ставка відсотку приносить великі бариші банківському капіталу, тому й процвітають спекулятивні кредити. В результаті, ми отримуємо ситуацію, згідно якої виробництво стоїть, інвестицій немає, а псевдокредити надаються і не повертаються, тим самим кожний раз збільшуючи грошову масу і посилюючи інфляцію.

Уряд повинен зіграти головну роль по виправленню становища в економіці України. Дж. К. Гелбрейт в роботі «Економічні теорії і цілі суспільства», займаючи позицію неокласичного на-

---

¹ Ойкен В. Основные принципы экономической политики: Пер. с нем. / Общ. ред. Л. И. Цедилина и К. Херрман-Пиллата, вступ. сл. О. Р. Лациса. — М.: «Прогресс», 1995, С. 35.

прямку в економічній теорії, зауважує, що в регулюванні економічних проблем, «... уряд міг би управляти надходженням кредитних коштів, що мають у наявності, і тим самим ставкою відсотку, по якому можуть бути отримані ці кошти». Далі, розглядаючи ефективність фінансової політики, він підкреслює, що, «...активна фінансова політика перетворює ставку відсотку в планування або фіксовану центральним банком ціну»¹.

Н. В. Савчук

Київський національний економічний університет

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

В економічному розвитку країни важливе місце посідає банківська система, яка виступає «кровоносною системою», стан і якість якої відображає сталість економічного розвитку суспільства. Наявність сталої банківської системи є передумовою економічного зростання суспільства.

Діяльність банківської системи України вже протягом декількох років можна охарактеризувати як продовження тенденції щодо підвищення капіталізації банківського капіталу. Саме ця тенденція притаманна як всій банківській системі України в цілому, так і окремо взятому банку. Комерційні банки, як класичні фінансові посередники, сьогодні намагаються нарощувати свій власний капітал і з цією метою кожен окремо взятий банк проводить певну роботу. В цілому по банківській системі темп приросту капіталу банків становив 30,7 %, а статутного капіталу — 35,3 %.

Комерційний банк сьогодні на фінансовому ринку як окремої країни, так і на міжнародному фінансовому ринку виступає в якості класичного фінансового «універмагу». Цей фінансовий посередник спроможний задовольнити потреби компаній і фірм, уряду і органів влади будь-якого рівня, а також домогосподарств шляхом надання «універсальних» послуг. Для того, щоб сучасний банк був здатним відповідати всім вимогам універсального посередника, в банку слід впроваджувати і здійснюватися відповідне корпоративне управління.

Корпоративне управління представляє собою один із критеріїв в інвестиційній діяльності фінансової інституції. Ефективність

---

¹ Дж. К. Гэлбрейт. Экономические теории и цели общества. Пер. с англ., М.: 1976, С. 49.